

Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi
International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language

Geliş/Received: 25.04.2022 Kabul/Accepted: 03.06.2022

**Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe Öğretimi Kapsamında
Ortadoğu'daki Varlığı ve 2020 Faaliyet Raporu'na Göre Ortadoğu
Vatandaşlarının Türkçe Öğretim Portalı'na İlgisi**

Muhammed Mazhar ŞAHİN^a

^a Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, TÜRKİYE, m.sahin40@ahievran.edu.tr

 0000-0001-5170-5172

Öz: Dil öğretimi çeşitli yönleri, değişik ya da özdeş bakış açısı, geçmişte olduğu gibi bugün de üzerinde durulması gereken ve her zaman güncelliğini koruyan bir konu olma özelliğini taşımaktadır. Türkçeyi öğretmek, Türkiye'yi, Türk tarihini, Türk kültürünü ve Türk sanatını tanıtmak üzere yurt içinde ve yurt dışında eğitim almak isteyenlere hizmet vermek amacıyla kurulmuş olan Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kamu diplomasisi alanında yumuşak gücü olarak karşımıza çıkmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü, yurt dışında Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri aracılığıyla bu faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışındaki faaliyetlerinin üniversiteler ayağında Türkoloji Projesi yer almaktadır. Türkoloji Projesi kapsamında yurt dışındaki üniversitelerle yapılan anlaşmalar gereğince ilgili üniversitelerde Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, sanatının ve tarihinin tanıtımı yapılmaktadır. Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışındaki faaliyetlerinden bir diğeri Tercihim Türkçe Projesi'dir. Bu proje, ilgili ülkelerin devlet okullarında ortaöğretim düzeyinde Türkçeyi seçmeli ders olarak öğretmeyi hedeflemektedir. Yunus Emre Enstitüsü tarafından 2017 yılında geliştirilen Türkçe Öğretim Portalı ise Türkçeyi internet üzerinden, dünyanın her yerinden öğrenmek isteyenler için Türkçe öğrenme imkânı sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'daki Türkçe öğretimine yönelik faaliyetlerinin incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü ve Tercihim Türkçe Projesi kapsamında Ortadoğu'da anlaşma imzaladığı üniversiteler ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından geliştirilen Türkçe Öğretim Portalı'na Ortadoğu'dan katılım sağlanan ülkeler incelenerek Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'da Türkçe öğretimine yönelik faaliyetlerinin yanında Ortadoğu'daki ülkelerin vatandaşlarının bu faaliyetlere katılımlarının tespit edilmesi hedeflenmektedir. Derleme yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçları dört başlık altında ortaya çıkmıştır. Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, Türkoloji Projesi, Tercihim Türkçe Projesi kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili sonuçlar, Türkçe Öğretim Portalı'na Ortadoğu'da duyulan ilgi ile karşılaştırılarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre Enstitüsü, Ortadoğu'da Türkçe öğretimi, Türkoloji, Türk kültürü

The Presence of Yunus Emre Institute in the Middle East within the Scope of Turkish Teaching and the Interest of Middle Eastern Citizens to the Turkish Teaching Portal according to the 2020 Annual Report

Abstract: Various aspects, different or identical perspectives of language teaching are a subject that should be emphasized today as it was in the past, and that is always up-to-date. Yunus Emre Institute, which was established to teach Turkish, to introduce Turkey, Turkish history, Turkish culture and Turkish art, to those who want to receive education in the country and abroad, stands out as Turkey's soft power in the field of public diplomacy. Yunus Emre Institute carries out these activities abroad through Yunus Emre Turkish Cultural Centers. The Turcology Project is included in the universities part of Yunus Emre Institute's activities abroad. In accordance with the agreements made with universities abroad within the scope of the Turcology Project, Turkish language teaching and promotion of Turkish culture, art and history are carried out at the relevant universities. Another of Yunus Emre Institute's activities abroad is My Preference Turkish Project. This project aims to teach Turkish as an elective course at secondary level in public schools of the relevant countries. The Turkish Teaching Portal, developed by Yunus Emre Institute in 2017, provides the opportunity to learn Turkish over the internet for those who want to learn Turkish from all over the world. The aim of this study is to examine the activities of Yunus Emre Institute on teaching Turkish in the Middle East. In line with this general purpose, Yunus Emre Turkish Cultural Centers in the Middle East, the universities with which Yunus Emre Institute signed agreements within the scope of Cooperation Protocol and My Preference Turkish Project, and the countries that participated in the Turkish Education Portal developed by Yunus Emre Institute from the Middle East were examined. In addition to the activities of the Emre Institute on teaching Turkish in the Middle East, it is aimed to determine the participation of the citizens of the countries in the Middle East in these activities. The results of this study, which was carried out by the compilation method, emerged under four headings. The results of Yunus Emre Turkish Cultural Center's activities within the scope of the Turcology Project, My Preferred Turkish Project were compared with the interest in the Turkish Teaching Portal in the Middle East, and some suggestions were made.

Keywords: Yunus Emre Institute, Teaching Turkish in the Middle East, Turcology, Turkish culture

1. GİRİŞ

05.05. 2007 tarihli ve 5653 sayılı kanunla kurulmuş olan Yunus Emre Vakfına bağlı olarak 2009 yılından itibaren faaliyet gösteren Yunus Emre Enstitüsü, yabancılara Türkçeyi öğretmek, Türkiye'yi, Türk tarihini, Türk kültürünü ve Türk sanatını tanıtmak üzere yurt içinde ve yurt dışında eğitim almak isteyenlere hizmet vermek için kurulmuş bir kurumdur. Çeşitli ülkeler ile yapılan protokoller ile kültürel alışverişin sağlanmasını hedefleyen Yunus Emre Enstitüsü, kimi yerlerde Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde, kimi yerlerde üniversiteler ile yapılan protokol neticesinde ortaya çıkan Türkoloji Projesi kapsamında, kimi yerlerde ise Tercihim Türkçe Projesi kapsamında, bu hizmeti yürütmektedir. Dil öğretimi çeşitli yönleri, değişik ya da özdeş bakış açısı, geçmişte olduğu gibi bugün de üzerinde durulması gereken ve her zaman güncelliğini koruyan bir konu olma özelliğini taşımaktadır. Güncelliğini koruyan dil öğretimi konusunda yeniliklere de her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Duyulan ihtiyacın farkına varan Yunus Emre Enstitüsü, henüz Covid-19'un beraberinde getirdiği uzaktan eğitim işi ülkemizde yaygın değilken 2017 yılında "Türkçe İnternette, Cepte, Her Yerde" teması ile yurt içindeki ve yurt dışındaki yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla Türkçe Öğretim Portalı'ni geliştirmiştir. Yunus Emre Enstitüsünün faaliyetleri iki başlık altında ele alınabilir. Bunlardan ilki, dil öğretimi yani Türkçe öğretimi ile ilgili faaliyetler ve bir diğeri ise kültür, bilim ve sanat faaliyetleridir. Dilin kültür ile varlığını sürdürdüğü düşünüldüğünde Türkçe öğretimi ile birlikte Türk kültürünü tanıtıcı faaliyetlerin oldukça önemli olduğu söylenebilir. Bu faaliyetlerin aslında bir kültürel diplomasi olduğunu belirten L'Etang (2009), faaliyetlerin maliyetlerinin ucuz olmadığını ve dolayısıyla kültürel diplomasi faaliyetlerini ancak zengin bir devletin gerçekleştirebileceğini söylemiştir. Bir kültürün yayılmasının önemine vurgu yapan Brzezinski (2004), ABD'nin kültürel faaliyetlerinin tanıtımının İngilizcenin yayılmasında etkili olduğunu ve İngilizcenin yayılmasının ise ABD'nin dil, kültür, sanat, tarih açısından tanıtımına aracı olduğunu belirtmiştir. Türkçenin öğretilmesi ve Türk kültürünün tanıtılması vazifesi de Yunus Emre Enstitüsünün üzerine düşmektedir.

1.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'daki Türkçe öğretimine yönelik faaliyetlerinin incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'daki Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü ve Tercihim Türkçe Projesi kapsamında Ortadoğu'da anlaşma imzaladığı üniversiteler ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından geliştirilen Türkçe Öğretim Portalı'ne Ortadoğu'dan katılım sağlanan ülkeler incelenerek Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'da Türkçe öğretimine yönelik faaliyetlerinin yanında Ortadoğu'daki ülkelerin vatandaşlarının bu faaliyetlere katılımlarının tespit edilmesi hedeflenmektedir.

1.2. Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden olan derleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda literatürün taranmasının yanı sıra Yunus Emre Enstitüsünün Faaliyet Raporları incelenerek Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe öğretimi kapsamında Ortadoğu'daki varlığı ve 2020 Faaliyet Raporu'na göre Türkçe Öğretim Portalı'ne Ortadoğu vatandaşlarının ilgisi araştırılmıştır. Yapılan inceleme neticesinde genel bir değerlendirme yapılarak sonuçlardan hareketle araştırmacılara ve uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

1.3. Yunus Emre Türk Kültür Merkezi

Yunus Emre Enstitüsü, dünyanın her bölgesinde ve her ikliminde Türkçeyi öğretmek, Türk kültürünü tanıtmak üzere Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri açmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan son faaliyet raporu olan 2020 Faaliyet Raporu'na göre dünya genelinde 50 ülkede 60 Yunus Emre Türk Kültür Merkezi yer almaktadır. Halen de birçok ülkede merkez açılması için çalışmalar devam etmektedir. Bu merkezler Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, sanatının, tarihinin tanıtımı noktasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin açılmış olduğu ülkelere bakıldığında taleplerin karşılanması için yeni fiziki ortamlara ve daha fazla öğretim elemanına ihtiyaç duyulduğu da ortadadır. Özellikle Osmanlı bakiyesi olan topraklarda Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri aracılığıyla Türk dilini, kültürünü, sanatını ve tarihini tanıtmak oldukça önem arz etmektedir. Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, yabancılara Türkçe öğretiminin yanı sıra Türkiye'nin kültürel yönden tanıtılması maksadıyla konser, sergi, geleneksel el sanatları kursu, sahne gösterisi, film gösterisi, söyleşi ve bilimsel toplantı gibi pek çok faaliyete ev sahipliği yapmaktadır. Batı'da kurulmuş olan merkezler, yapmış oldukları faaliyetler ile Türkiye ve Türk kültürü ile ilgili oluşturulmakta olan algıları bertaraf edebilmekte; Doğu'da kurulmuş olan merkezler ise yapmış oldukları faaliyetler ile gerek dinî gerekse kültürel bağlarımızın bulunduğu toplumlarla yeniden yakınlaşmamıza imkân sağlayabilmektedir. Tam bu noktada açılan ve açılması planlanan merkezlerin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma ile bağlantılı olması açısından Yunus Emre Enstitüsünün 2020 yılında yayımladığı Faaliyet Raporu'na göre Ortadoğu'da açmış olduğu Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, bulunmuş olduğu ülkeler açılış yıllarına göre sıralamasına Tablo 1'de yer verilmiştir:

Tablo 1

Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin Ortadoğu'da Bulunduğu Yerler ve Açılış Yılları

Sıra	Ülke Adı	Bulunduğu İl	Açılış Yılı
1.	İran	Tahran	2012
2.	Lübnan	Beyrut	2012
3.	Ürdün	Amman	2012

4.	Filistin	Kudüs	2013
5.	KKTC	Lefkoşa	2014
6.	Katar	Doha	2015
7.	Bahreyn	Manama	2018
8.	Filistin	Ramallah	2018
9.	Suriye	Azez	2020

Yukarıdaki tabloya bakıldığında Yunus Emre Enstitüsünün İslam coğrafyasının bir bölümü olan Ortadoğu'ya önem verdiği gözlemlenebilmektedir. Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışında merkez açabilmesi, farklı dengelerin olduğu bir süreçtir. Yurt dışında açılması planlanan merkezin ülkeler arası ilişkilerden dolayı açılmadığı veya yeterli talep olmadığı için açma planlamasının yapılmadığı ülkelerde Yunus Emre Enstitüsünün Türkçeyi öğretmek, Türk kültürünü, sanatını ve tarihini tanıtmak amacıyla gerçekleştirmekte olduğu faaliyetlerden birisi de Türkoloji Projesi'dir.

1.4. Türkoloji Projesi

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) tarafından 1999 yılında başlatılan ve ilk olarak 200-2001 eğitim öğretim döneminde uygulamaya konulan Türkoloji Projesi'nin yürütücülüğü 20 Eylül 2011 yılında TİKA ve YEE arasındaki anlaşma ile Yunus Emre Enstitüsüne devredilmiştir. Bu devredilme sonrasındaki süreç ile ilgili Parlakpınar (2014), Yunus Emre Enstitüsünün Türkoloji Projesi'ni devralması ile birlikte yapmış olduğu faaliyetler ile Türkoloji'nin yeniden gündeme geldiğini, gelişip güçlendiğini ve dünyada yaygınlaştığını belirtmiştir. Yunus Emre Enstitüsü Türk dilinin, edebiyatının, kültürünün ve sanatının tanıtılması ve bu konuda eğitim almak isteyen yabancılara yurt dışında gereken hizmetin verilmesi amacıyla yurt dışındaki üniversitelerle Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü imzalamaktadır. Enstitü, bu anlaşma kapsamında ülkelere verdiği destekleri *"Türkoloji/Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerine Türkiye'den öğretim elemanı görevlendirmekte, müfredat ve materyal desteği sağlamakta; bu bölümlerde daha nitelikli ve sürekli eğitim-öğretim verilebilmesi için çalışmalar yürütmektedir."* şeklinde açıklamıştır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan 2020 Faaliyet Raporu'na göre (YEE, 2020) 50 ülkedeki 101 üniversite ile Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü imzalanmıştır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan 2018, 2019 ve 2020 Faaliyet Raporlarında 50 ülkede 101 üniversite ile protokolü olduğunu belirten Yunus Emre Enstitüsü, Covid-19 sonrasında yeni protokoller yapma konusunda hazırlıklarına devam etmektedir. 2020 yılındaki raporda üniversitelerin isimlerine yer verilmediği için Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan 2019 yılı Faaliyet Raporu'na göre (YEE, 2019) Ortadoğu'da Türkoloji Projesi kapsamında 7 ülkede 13 işbirliği protokolü imzalanmıştır. İşbirliği Protokolü yapılan ülkeler ve üniversiteler Tablo 2'de yer almaktadır:

Tablo 2

Ortadoğu'da Türkoloji Projesi İşbirliği Kapsamında Anlaşma İmzalanan Üniversiteler

Sıra	Ülke Adı	Üniversite Adı
1.	Filistin	Gazze Belediyesi
2.	Filistin	Kudüs Üniversitesi
3.	Irak	Selahaddin Üniversitesi
4.	Irak	Kerkük Üniversitesi
5.	Irak	Musul Üniversitesi
6.	Katar	Katar Üniversitesi
7.	Lübnan	Trablus Üniversitesi
8.	Lübnan	Lübnan Üniversitesi
9.	Suudi Arabistan	Cidde İffet Üniversitesi
10.	Ürdün	Ürdün Üniversitesi
11.	Ürdün	Yarmouk Üniversitesi
12.	Yemen	San'a Üniversitesi
13.	Yemen	Hudeyde Üniversitesi

Yunus Emre Enstitüsünün İslam coğrafyasının önemli bir kısmını oluşturan Ortadoğu'da yer alan bazı ülkelerdeki üniversiteler ile Türkoloji Projesi kapsamında yapmış olduğu işbirliği protokolleri yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Yunus Emre Enstitüsünün herhangi bir ülkede herhangi bir üniversite ile işbirliği protokolü imzalayabilmesi, farklı dengelerin olduğu bir süreçtir. Öncelikle Yunus Emre Enstitüsünün Türkoloji ve Türkçe Eğitim Müdürlüğü ile Strateji Geliştirme Müdürlüğünün birlikte hazırlamış oldukları rapor doğrultusunda işbirliği protokolü imzalanmasında yarar görülen yerler tespit edilir. Bu aşamadan sonra işbirliği protokolünün imzalanması planlanan üniversite yönetiminin Türkçenin öğretimine ve Türk kültürünün tanıtımına bakış açısı, o ülke yönetiminin Türkçenin öğretimi ve Türk kültürünün tanıtımına ilişkin görüşleri ve Türkiye Cumhuriyeti ile karşı ülkenin ilişkilerine göre bir Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü imza altına alınabilmektedir. Yunus Emre Enstitüsünün Türkçeyi öğretmek, Türk kültürünü, sanatını ve tarihini tanıtmak amacıyla gerçekleştirmekte olduğu faaliyetlerden birisi de Tercihim Türkçe Projesi'dir.

1.5. Tercihim Türkçe Projesi

Türkiye Cumhuriyeti'nin son yıllarda siyasi, ekonomik ve kültürel açıdan elde ettiği kazanımlar, çeşitli ülkelerin vatandaşlarını Türkçe öğrenmeye, Türk kültürünü tanımaya yönlendirmektedir. Özellikle Türkiye'nin coğrafi konumu, Türkiye'yi tanımak ve Türkçeyi öğrenmek için cazip bir sebep olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkben'e göre (2018) Türkçeyi çeşitli sebeplerle öğrenmek isteyenlerin sayısının günden güne artmaktadır. Bu artışa cevap verebilmek için Yunus Emre Türk Kültür Merkezi çalışmalarını sürdürürken öte yandan ilgili ülkelerin devlet okullarında Türkçenin seçmeli yabancı dil olarak öğretilmesi için Tercihim Türkçe Projesi kapsamında faaliyetler yürütülmektedir. Türkçeye ilginin bu kadar yüksek seviyede olmasına ilişkin Yunus Emre Enstitüsü Tercihim Türkçe Projesi ile ilgili olarak 2020 yılı Faaliyet Raporu'nda "Talep olan ülkelerde Türkçe öğretimine orta öğretim çağında başlanması için çalışmalar başlatılmıştır." şeklinde bir bilgi vermiştir. Buna ek olarak raporda bu proje kapsamında Türkçenin orta öğretimde seçmeli ders olarak okutulduğu okullara materyal ve kırtasiye desteği sağlanmakta olduğu belirtilmiştir. 2020 yılı Faaliyet Raporu'na göre (YEE, 2020) yurt dışında 10 ülkede 200 okulda 11367 öğrenci seçmeli olarak Türkçe öğrenmektedir. Tablo 3'te Ortadoğu'daki durum görülmektedir:

Tablo 3

Tercihim Türkçe Projesi Kapsamında Ortadoğu'da Anlaşma İmzalanan Ülkeler

Sıra	Ülke Adı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
1.	Filistin	2	49

Yunus Emre Enstitüsünün Tercihim Türkçe Projesi Ortadoğu'da yalnızca Filistin'deki iki okulda devam etmektedir. Tercihim Türkçe Projesi kapsamında orta öğretimde seçmeli olarak Türkçe öğretiminin yapılabilmesi, farklı dengelerin olduğu bir süreçtir. Bu proje, ilgili ülkelerdeki eğitim sisteminin Türkçeyi seçmeli ders olarak seçmesi, okulların idaresinin Türkçeyi seçmeli ders olarak ders programına eklemeleri, öğrenci ve velilerin talepleri, yeterli sayıda öğretmenin bulunması gibi çeşitli etkenlere göre uygulanabilmektedir. Buna ek olarak Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili ülke arasındaki ilişkiler de bu projenin uygulanabilmesine doğrudan etki etmektedir. Yunus Emre Enstitüsü; Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, Türkoloji Projesi ve Tercihim Türkçe Projesi kapsamında göstermiş olduğu faaliyetlere ek olarak Türkçeyi öğretmek, Türk kültürünü, sanatını ve tarihini tanıtmak amacıyla 2018 yılında Türkçe Öğretim Portalı'ni geliştirmiştir.

1.6. Türkçe Öğretim Portalı

Günden güne Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısı artmaktadır. Türkçenin öğretiminde öncü olan Yunus Emre Enstitüsü, bu talepleri karşılayabilmek için yurt içi ve yurt dışında faaliyetlerine devam

etmektedir. Bu çalışmalara ek olarak Yunus Emre Enstitüsü tarafından herkesin Türkçe öğrenebilmesi için 2017 yılında Türkçe Öğretim Portalı geliştirilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin uzaktan öğretimi alanında bir ilk olma özelliğini taşıyan Türkçe Öğretim Portalı ile okuma, yazma, konuşma, dinleme etkinlikleri ve dil bilgisi öğretimi yapılabilmektedir. Türkçe Öğretim Portalı, Türkçe öğrenecek olan kişilere hizmet vermenin yanında Türkçeyi öğretecek olan öğretmenlere de bir yardımcı kaynak görevi görmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe Öğretim Portalı'nın sunduğu hizmetleri şu şekilde sıralamaktadır: (16.05.2022)

- 7/24 Sınırsız Erişim
- Dil Öğretimine Yönelik Etkinlik Şablonları (60+)
- Okuma, Dinleme, Yazma ve Konuşma etkinlikleri
- Video İçi Etkinlikleri
- Dil Bilgisi Etkinlikleri
- Telaffuz Geliştirme Aracı
- Canlı Ders Modülü (Grup dersi veya bire bir ders)
- Soru Bankası, Sınav Modülü
- Yarışmalar ve Ödüller
- Sosyal Medya Araçları
- Öğretmen Desteği
- Video Eğitim Modülü
- Mobil Uyumlu Responsive Tasarım (IOS, Android, Windows)
- Serbest Çalışma Alanı (Materyal Kütüphanesi)
- Oyunlaştırma Özellikleri

Türkçe Öğretim Portalı, Yunus Emre Enstitüsünün 2020 yılındaki Faaliyet Raporu'na göre (YEE,2020) yalnızca yurt dışında Türkçe öğrenmek isteyenler değil, aynı zamanda ülkemizdeki yabancıların da müracaat etmektedir. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan son rapor olması hasebiyle 2020 yılındaki Faaliyet Raporu (YEE,2020) incelendiğinde Türkçe Öğretim Portalı'nın aktif olarak 66000 üyesi olduğunu açıklamış ve en çok kullanıcının olduğu on ülkeyi paylaşmıştır. Paylaşılan ülkeler listesinde ilk onda yer alan ülkelerin %60'ını Ortadoğu ülkeleri oluştururken, %40'ını Afrika ülkeleri oluşturmuştur. Tablo 4'te bahsedilen listeye giren Ortadoğu ülkeleri yer almaktadır:

Tablo 4.

Türkçe Öğretim Portalı'ne En Çok Katılım Sağlayan Ortadoğu Ülkeleri

Sıra	Ülke Adı
1.	Suriye
2.	Suudi Arabistan
3.	Ürdün
4.	Irak
5.	Filistin
6.	Yemen

Türkçe Öğretim Portalı, dünyadaki herkesin istediği yerden Türkçe öğrenebilmesine olanak sağlayan internet tabanlı öğretim sistemidir. Türkçeyi öğrenmek, Türk kültürünü, tarihini, sanatını tanımak isteyen Ortadoğu vatandaşlarının sayısının çok olması, Osmanlı Devleti'nin yıkılış süreci ile birlikte araya sınırların çizilmesinin Ortadoğu halkları nezdinde Türkiye'ye bakış açılarında bir değişiklik olmadığını gözler önüne sermektedir. Ortadoğu, Müslümanlar için aziz ve kıymetli bir bölgedir. Bölgede yer alan Mekke-i Mükerrreme, Medine-i Münevvere ve Mescid-i Aksa'nın bulunduğu topraklar Ortadoğu içerisinde yer almaktadır. Bu bölgelerde yer alan halklar ile kurulacak gönül bağı çok önemlidir. Türkiye'nin yalnızca Yunus Emre Enstitüsü ile yapmakta olduğu çalışmalar değil, ayrıca Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yurt dışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı ve Maarif Vakfı ile Ortadoğu'da yapmakta olduğu çalışmalara Ortadoğu halklarının destek vereceği değerlendirilmektedir.

2. SONUÇ VE ÖNERİ

Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtımı için dünyanın her yerinde Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, Türkoloji Projesi ve Tercihim Türkçe Projesi kapsamında çalışmalarını sürdüren Yunus Emre Enstitüsü, Covid-19 ile birlikte hayatımızın merkezine oturan internet tabanlı eğitimi, dil öğretimi gibi zor bir alanda henüz Covid-19 ortaya çıkmadan önce 2017 yılında Türkçe Öğretim Portalı ile hayata geçirmiştir. Bu da Yunus Emre Enstitüsünün dil öğretimi noktasında gelmiş olduğu noktayı gözler önüne sermektedir. Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe öğretimi kapsamında Ortadoğu'daki faaliyetleri ve Türkçe Öğretim Portalı'ne ilgi ile ilgili yapılan derleme çalışmasının sonuçları ile ilişkilendirilmek üzere Türkçe Öğretim Portalı'ne Yönelik İlgi başlığı altında genel değerlendirme yapılmıştır.

2.1. Yunus Emre Türk Kültür Merkezi İle İlgili Sonuçlar

Yunus Emre Enstitüsü, yurt dışında Türkçeyi öğretmek, Türk kültürünü, tarihini ve sanatını tanıtmak amacıyla Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri açmaktadır. Bu çalışmanın örneklemini oluşturan Ortadoğu'da Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin hangi ülkelerde var oldukları ve hangi ülkede bulunmadıkları tespit edilmiştir. Tablo 1'de Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin yer aldığı Ortadoğu ülkeleri görülmektedir. Bu ülkelerin haricinde Yunus Emre Türk Kültür Merkezi olmayan Ortadoğu ülkeleri ise Tablo 5'te yer almaktadır:

Tablo 5

Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin Ortadoğu'da Bulunmadığı Ülkeler

Sıra	Ülke Adı
1.	Birleşik Arap Emirlikleri
2.	Irak
3.	İsrail
4.	Kuveyt
5.	Suudi Arabistan
6.	Umman
7.	Yemen

Ortadoğu, Türkiye Cumhuriyeti için oldukça önemli bir bölgedir. Gerek bu toprakların İslam toprakları olması gerekse vatandaşları ile gönül bağının bulunması bu bölgeyi önemli kılan sebeplerdendir. Yunus Emre Enstitüsü, imkânı olması durumunda birçok yerde merkez açabilir fakat bu sadece Yunus Emre Enstitüsünün elinde değildir. Bir ülkede merkezin açılması için farklı dengelerin bir araya gelmesi gerekmektedir. Bu ülkelerden özellikle Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan ve Kuveyt, dünyanın en zengin ülkelerinden olma özelliğini taşımaktadır. Bu bölgelerden ülkemize çok sayıda turist gelmektedir. Bu ülkelerde Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, sanatının ve tarihinin öğretimi önem arz etmektedir.

2.2. Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü İle İlgili Sonuçlar

Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü imzalanan ülkelerdeki üniversitelere gerekli destekler sağlanmaktadır. Bu kapsamda ilgili üniversiteye öğretim elemanı görevlendirilmektedir. Yunus Emre Enstitüsü tarafından sağlanan materyal desteği ile birlikte Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün,

tarihinin ve sanatının tanıtımı yapılmaktadır. Bu çalışmanın örneklemini oluşturan Ortadoğu'da Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü imzalanan ülkelerdeki üniversiteler tespit edilmiştir. Tablo 2'de Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü imzalanan ülkelerdeki üniversiteler görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'da Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü'nün bulunmadığı ülkeler Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6

Ortadoğu'da Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü'nün Bulunmadığı Ülkeler

Sıra	Ülke Adı
1.	Bahreyn
2.	Birleşik Arap Emirlikleri
3.	İran
4.	İsrail
5.	KKTC
6.	Kuveyt
7.	Suriye
8.	Umman

Yunus Emre Enstitüsü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığından (TİKA) Türkoloji Projesi'ni devraldığı günden beri Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtılması amacıyla yeni protokoller imzalamaktadır. Ortadoğu'da da bu kapsamda yeni protokoller imzalanmasının gerekliliği ortadadır. Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri ve Kuveyt gibi ülkeler dünyanın en zengin ülkelerinden olması hasebiyle ülkemizde birçok yatırımları bulunan ülkelerdir. Dolayısıyla buralarda Türkçenin öğretimine yönelik faaliyetlerin yapılması önem arz etmektedir.

2.3. Tercihim Türkçe Projesi İle İlgili Sonuçlar

Türkçenin orta öğretim düzeyinden itibaren seçmeli ders olarak yurt dışındaki devlet okullarında okutulmasını destekleyen proje, Tercihim Türkçe Projesi'dir. Yunus Emre Enstitüsünün bu proje kapsamında dünya genelinde oldukça az ülkede faaliyeti vardır. Ortadoğu'ya bakıldığında ise yalnızca Filistin'de iki okulu bulunmaktadır. Bu da Yunus Emre Enstitüsünün bir eksikliği olarak değerlendirilmemelidir. Zira Türkiye Cumhuriyeti 2016 yılında kurmuş olduğu Maarif Vakfı ile yurt dışında üniversite eğitimi öncesindeki seviyelerde Türkçe öğretim faaliyetini sürdürmektedir.

Dolayısıyla Yunus Emre Enstitüsünün Tercihim Türkçe Projesi kapsamında faaliyetlerinin az olması doğal karşılanmalıdır.

2.4. Türkçe Öğretim Portalı İle İlgili Sonuçlar

2017 yılında dünya genelinde Türkçe öğrenmek isteyen herkesin Türkçeyi hızlı ve kolay bir şekilde öğrenebilmesi için geliştirilen Türkçe Öğretim Portalı'ni en fazla Ortadoğu ve Afrika ülkelerindeki yabancıların kullandığı görülmektedir. Ortadoğu'da Suriye, Suudi Arabistan, Ürdün, Irak, Filistin ve Yemen ilk onda yer alan ülkeler olarak Yunus Emre Enstitüsünün 2020 Faaliyet Raporu'nda (YEE, 2020) yerini almıştır. Ortadoğu halklarının Türkçe öğrenmeye ilgisi dikkatlerin bu noktaya çekilmesi gereken bir gelişmedir. Zira Türkçe Öğretim Portalı'nin kullanıcılarına bakıldığında Türkçe öğrenmek isteyen geniş bir kitle olduğu değerlendirilmektedir. Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışında Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolleri ve Tercihim Türkçe Projesi kapsamında faaliyetlerini devam ettirdiği Ortadoğu ülkeleri ile Türkçe Öğretim Portalı'ne katılım sağlayan Ortadoğu ülkeleri karşılaştırıldığında şu değerlendirmeler yapılabilir:

- Suriye'de Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtımı faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla Azez'de Yunus Emre Türk Kültür Merkezi yer almaktadır.
- Suudi Arabistan'da Yunus Emre Enstitüsü, Cidde İffet Üniversitesi ile imzalamış olduğu Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü kapsamında Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtımı faaliyetlerini yürütmektedir. Ancak bu üniversitede son yıllarda Türkçe öğretimi kapsamında herhangi bir faaliyete rastlanmamıştır.
- Ürdün'de Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtımı faaliyetleri kapsamında Amman'da Yunus Emre Türk Kültür Merkezi yer almaktadır. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü, Ürdün Üniversitesi ve Yarmouk Üniversitesi ile imzalamış olduğu Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü kapsamında faaliyetlerini yürütmektedir.
- Irak'ta Yunus Emre Enstitüsü, Selahaddin Üniversitesi, Musul Üniversitesi ve Kerkük Üniversitesi ile imzalamış olduğu Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü kapsamında Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtımı faaliyetlerini yürütmektedir.
- Filistin'de Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtımı faaliyetleri kapsamında Kudüs ve Ramallah'ta Yunus Emre Türk Kültür Merkezi yer almaktadır. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü, Gazze Belediyesi ve Kudüs Üniversitesi ile imzalamış olduğu Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü kapsamında faaliyetlerini yürütmektedir. Buna ek olarak Tercihim Türkçe Projesi kapsamında Filistin'de iki okulda Türkçe öğretimi yapılmaktadır.
- Yemen'de Yunus Emre Enstitüsü, San'a Üniversitesi ve Hudeyde Üniversitesi ile imzalamış olduğu Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü kapsamında Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtımı faaliyetlerini yürütmektedir.

2.5. Öneriler

Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'daki hangi ülkelerde hangi anlaşma ile çalışmalarını yürüttüğü Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7

Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'daki Varlığı Hakkında Genel Değerlendirme

Sıra	Ülke	Yunus Emre Türk Kültür Merkezi	Türkoloji Projesi	Tercihim Türkçe Projesi
1.	Bahreyn	Var	Yok	Yok
2.	Birleşik Arap Emirlikleri	Yok	Yok	Yok
3.	Filistin	Var	Var	Var
4.	Irak	Yok	Var	Yok
5.	İran	Var	Yok	Yok
6.	İsrail	Yok	Yok	Yok
7.	Katar	Var	Var	Yok
8.	KKTC	Var	Yok	Yok
9.	Kuveyt	Yok	Yok	Yok
10.	Lübnan	Var	Var	Yok
11.	Suriye	Var	Yok	Yok
12.	Suudi Arabistan	Yok	Var	Yok
13.	Umman	Yok	Yok	Yok

14.	Ürdün	Var	Var	Yok
15.	Yemen	Yok	Var	Yok

Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe Öğretimi kapsamında Ortadoğu'daki faaliyetleri ve Türkçe Öğretim Portalı'ne Ortadoğu vatandaşlarının göstermiş olduğu ilgiden hareketle uygulayıcılara ve araştırmacılara bazı önerilerde bulunulmuştur. Uygulayıcılara sunulan öneriler şu şekildedir:

- Yunus Emre Enstitüsünün Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtımının yapılması amacıyla Ortadoğu'da herhangi bir faaliyetinin bulunmadığı Birleşik Arap Emirlikleri, İsrail, Kuveyt ve Umman'da faaliyetler yapması, Türkiye açısından önemli bir adım olacaktır.
- Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışındaki merkezi olan Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin Ortadoğu'da bulunmadığı Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, İsrail, Kuveyt, Suudi Arabistan, Umman ve Yemen'de uygunluğa göre Yunus Emre Türk Kültür Merkezi açılması, Türkiye açısından önemli bir adım olacaktır.
- Yunus Emre Enstitüsünün Ortadoğu'da Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, İran, İsrail, KKTC, Kuveyt, Suriye, Umman'daki üniversitelerde Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü yer almamaktadır. KKTC'nin özel durumu ve Suriye'deki savaş nedeniyle bu iki ülke haricindeki diğer ülkelerdeki üniversitelerle Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü imzalanması, Türkiye açısından önemli bir adım olacaktır.
- Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü kapsamında anlaşma yapılmış olan üniversitelerde devamlılığın sağlanması, Türkiye açısından önemli bir adım olacaktır.
- Yunus Emre Enstitüsü, Tercihim Türkçe Projesi kapsamında az sayıda ülkede faaliyet yürütmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının yurt dışında okullarının bulunması, Maarif Vakfının ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitimler yapmaktadır. Dolayısıyla bu faaliyetlerin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda veya Maarif Vakfında gerçekleştirilmesi, Yunus Emre Enstitüsünün farklı alanlarda farklı çalışmalara yönelmesi açısından önemli bir adım olacaktır.
- Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe Öğretim Portalı'ne yoğun katılımın olduğu Ortadoğu ülkelerinde faaliyetler göstermesi, Türkiye açısından önemli bir adım olacaktır.

Alanda çalışacak olan araştırmacılara şu öneriler sunulmuştur:

- Yunus Emre Enstitüsünün Afrika'daki, Avrupa'daki, Uzakdoğu'daki ve diğer bölgelerde Türkçenin öğretimi, Türk kültürünün, tarihinin ve sanatının tanıtımı kapsamında yürütmekte olduğu faaliyetler araştırılabilir.

- Ortadoğu ülkelerinde geçmişte Türkçenin öğretimi ile ilgili çalışmalar araştırılabilir.
- Kamu diplomasisi açısından Ortadoğu ülkelerinde Türkiye'nin önde gelen kurumlarının Türkçe öğretimi veya Türk kültürü üzerine yürüttüğü faaliyetler araştırılabilir.
- Ortadoğu'daki halkların kendi ülkelerinde Türkçe öğrenebilecekleri bir merkeze yönelik ihtiyaç analizini belirlemek için bir araştırma yapılabilir.
- Ortadoğu ülkelerinin kültürü ile Türk kültürü arasındaki tarihi ilişkiler üzerine bir araştırma yapılabilir.

Yakut'un (1983) da belirttiği gibi Türkçenin başka bir yabancı dilin egemen olduğu ortamda anadili olarak varlığını koruması ve Türkçenin yabancı dil olarak yaygınlaşması, Türkçenin öğretimi faaliyetlerini yürüten kurumların, Türkçeyi öğreten Türk dilcilerin ve bu alanda çalışma yapan araştırmacıların üstüne düşen görev ve sorumluların başında gelmektedir.

Kaynakça

- Brzezinski, Z. (2004) *The Choice: Global Domination or Global Leadership*. NY: Basic Books
- L'Etang, J. (2009). Public Relations and Diplomacy in a Globalized World: An Issue of Public Communication. *American Behavioral Scientist*, 53(4), 607-626
- Parlakpınar, M. (2014). Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkoloji Alanındaki Faaliyetleri. *Bildiriler Kitabı*, 274-300.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479.
- Yakut, A. (1983). Batı Almanya'da Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesi ve öğretilmesi. *Türk Dili Aylık Dil ve Yazım Dergisi*, 188, 95-101.
- Yunus Emre Enstitüsü (2019) 2019 Yılı Faaliyet Raporu
- Yunus Emre Enstitüsü (2020) 2020 Yılı Faaliyet Raporu
- Yunus Emre Enstitüsü. (t.y.) Türkçe Öğretim Portalı. <https://www.yee.org.tr/tr/turkce/turkce-ogretim-portali> adresinden erişilmiştir.

Extended Summary

In this study, the activities of Yunus Emre Institute, which teaches Turkish and promotes Turkish culture, history and art, in the Middle East have been investigated. Along with this research, the relationship between the citizens in the Middle East and the interest of the citizens in the Middle East in the Turkish Teaching Portal, which is an internet-based education portal by Yunus Emre Institute, was established. Various aspects, different or identical perspectives of language teaching are a subject that should be emphasized today as it was in the past, and that is always up-to-date. There is always a need for innovations in language teaching that is up-to-date. Realizing the need, Yunus Emre Enstitüsü developed the Turkish Teaching Portal in order to teach Turkish to foreigners in Turkey and abroad with the theme of "Turkish on the Internet, Mobile, Everywhere" in 2017, when the distance education business brought about by Covid-19 was not widespread in our country yet. In addition, Yunus Emre Institute continues its activities abroad on education of Turkish, promotion of Turkish culture, history and art within the scope of Yunus Emre Turkish Cultural Center, Turcology Project Cooperation Protocol and My Preference Turkish Project. The activities of Yunus Emre Institute can be discussed under two headings. The first of these is language teaching, that is, activities related to Turkish teaching, and the other is culture, science and art activities. Considering that language continues its existence with culture, it can be said that activities promoting Turkish culture are very important together with teaching Turkish.

The aim of this study is to examine the activities of Yunus Emre Institute on teaching Turkish in the Middle East. In line with this general purpose, Yunus Emre Turkish Cultural Centers in the Middle East, the universities with which Yunus Emre Institute signed agreements within the scope of Cooperation Protocol and My Preference Turkish Project, and the countries that participated in the Turkish Education Portal developed by Yunus Emre Institute from the Middle East were examined. In addition to the activities of the Emre Institute on teaching Turkish in the Middle East, it is aimed to determine the participation of the citizens of the countries in the Middle East in these activities. When the literature is examined, no study has been found on the activities of Yunus Emre Institute in the Middle East within the scope of teaching Turkish, and on the Turkish Education Portal, which is the internet-based language teaching portal of Yunus Emre Institute. It was necessary to conduct such a study in order to benefit the field related to this subject.

The Middle East is a very important region for the Republic of Turkey. The fact that these lands are Islamic lands and that they have a bond of affection with their citizens are among the reasons that make this region important. Yunus Emre Institute can open centers in many places if it has the opportunity, but this is not only in the hands of Yunus Emre Institute. In order to open a center in a country, different balances must come together. Among these countries, especially the United Arab Emirates, Saudi Arabia and Kuwait are among the richest countries in the world. Many tourists come to our

country from these regions. In these countries, teaching Turkish, teaching Turkish culture, art and history is important. Since the day Yunus Emre Institute took over the Turcology Project from the Turkish Cooperation and Coordination Agency Presidency (TIKA), it has been signing new protocols for the purpose of teaching Turkish and promoting Turkish culture, history and art. The necessity of signing new protocols in this context in the Middle East is obvious. Countries such as Bahrain, United Arab Emirates and Kuwait are countries that have many investments in our country due to the fact that they are among the richest countries in the world. Therefore, it is important to carry out activities for teaching Turkish here. The project that supports the teaching of Turkish as an elective course in public schools abroad starting from the secondary education level is the Turkish Preference Project. Yunus Emre Enstitüsü has activities in very few countries around the world within the scope of this project. Looking at the Middle East, there are only two schools in Palestine. It is seen that foreigners in the Middle East and African countries use the Turkish Teaching Portal, which was developed in 2017 so that anyone who wants to learn Turkish around the world can learn Turkish quickly and easily. Syria, Saudi Arabia, Jordan, Iraq, Palestine and Yemen took their place in the 2020 Annual Report of Yunus Emre Institute (YEE, 2020) as the top ten countries in the Middle East.

The Yunus Emre Institute's activities in the United Arab Emirates, Israel, Kuwait and Oman, where it does not have any activities in the Middle East, for the purpose of teaching Turkish and promoting Turkish culture, history and art will be an important step for Turkey.

The activities carried out by Yunus Emre Institute in Africa, Europe, the Far East and other regions within the scope of teaching Turkish and promoting Turkish culture, history and art can be researched.

The preservation of Turkish as a mother tongue in an environment dominated by another foreign language and the spread of Turkish as a foreign language are among the primary duties and responsibilities of institutions carrying out Turkish teaching activities, Turkish linguists teaching Turkish and researchers working in this field.